

Opis 18.06.1998r
KX

Andrzej
Olszowski

Gdynia
Sz. Sz. - AK
„Alfa”

†† Wysocki Franciszek
ps. „Władek”

M: 997/1731 Pom.

SPIS ZAWARTOŚCI TECZKI

Wysoccki Franciszek
T.Nr. 999/1731 Pom.
Gdynia ZW2-PIK

I/1. Relacja k. 4 s. 1-4

I/2. Dokumenty (sensu stricto) dotyczące osoby relatora —

I/3. Inne materiały dokumentacyjne dotyczące osoby relatora —

II. Materiały uzupełniające relację k. 2 s. 1-2

III/1 — Materiały dotyczące rodziny relatora —

III/2 — Materiały dotyczące ogólnie okresu sprzed 1939 r. —

III/3 — Materiały dotyczące ogólnie okresu okupacji (1939-1945)

III/4 — Materiały dotyczące ogólnie okresu po 1945 r. —

III/5 — inne. —

IV. Korespondencja

V. Nazwiskowe karty informacyjne k. 12

VI. Fotografie dwie ikonografii

1/1. Relacja - Wysoki Franciszek.

1. Relacja A. Gajsiomowskiego o
działalności Wysokiego Franciszka,
mpis

k. 4 s. 1-4

WYSOCKI FRANCISZEK ps. "Władek" (1908-1985), podoficer zawodowy Polskiej Marynarki Wojennej, członek związków terenowych "Alfy" w Gdyni.

Urodził się 2 XII 1908 r. w Swrzędzu k. Poznania, ~~Brak~~ jako syn Franciszka. Brak bliższych danych o jego dzieciństwie i młodości. Wiadomo tylko, że w latach 1920-1927 należał w Swarzędzu do drużyny harcerzy im. Tadeusza Kościuszki, której został drużynowym w stopni wywiadowcy. Służbę wojskową odbył w marynarce wojennej. W X 1927 r. jako rekrut został skierowany do Kadry Floty w Świeciu n. Wisłą a w II 1928 r. przeniesiony do Gdyni. Po odbyciu zasadniczej służby woj skowej pozostał w marynarce wojennej jako podoficer zawodowy. W 1931-1932 r. jako marynarz-mechanik, członek załogi okrętu transportowego ORP "Wilja" brał udział w akcji wzmocnienia załogi polskiej na Westerplatte w Gdańsku. Następnie pływał na różnych okrętach. W 1939 r. jako bosman-mat wszedł w skład załogi okrętu ORP "Smok" i w lipcu - sierpniu odbył rejs do portów Norwegii, Finlandii, Estonii i Łotwy. Do Gdyni wrócił wieczorem 31 VIII 1939 r. W dniu 1 IX 1939 r. wybuch wojny zastał go na okręcie "Smok". Brał udział w usuwaniu skutku ранego nalotu bombowców niemieckich. W dniu 2 IX na pokładzie "Smoka" dopłynął do portu wojennego na Helu i brał udział w jego obronie. Po zatopieniu ORP "Smok" został przydzielony do samodzielnego referatu wojennego w Jastarni. Do niewoli dostał się 2 X 1939 r. Poprzez Puck przetransportowany został do Wejherowa a następnie Gdyni i Gdańska. Początkowo jako jeńiec pracował u gospodarzy. Następnie był w forcie w Gdańsku-Biskupiej Górcie i fortach XXIII i XVIII w Toruniu. W VI 1940 r. został zwolniony z niewoli. (od VII 1940 r.) Wrócił do Gdyni i rozpoczął pracę w stoczni DWK. Zatrudniony został w wydziale "Ausbautewerft" zajmującym się rozbudową stoczni. Latem 1941 r. przez pracującego razem z nim w DWK phm. Macieja Gwiazdę, wówczas członka Szarych Szeregów i ZWZ w Gdyni, został na terenie Gdyni-Chylonii skontaktowany z hm. Bernardem Myśliwkiem ps. "Kon-

powstałej w Warszawie
rad". Po zaprzysiężeniu w ramach organizacji "Alfa", skupiającej
oficerów i podoficerów marynarki wojennej i specjalistów morskich,
otrzymał pseudonim "Władek". B. Myśliwek występował wtedy jako dowódca
✓ ca grupy "Grom", w skład której wchodziły jednostki: G-1, G-2 i G-3.
Przez Myśliwka W. został wyznaczony na komendanta odcinka wybrzeża
pomiędzy Oksywiem a Puckiem. Miał za zadanie m.in. obserwować systematycznie
ruch statków i okrętów na Zatoce Gdańskiej. Wprowadził do "Alfy" m.in.
przedwojennego policjanta z Gdyni Leona Bieleckiego i Seweryna (przed wojną
podoficera-radiotelegrafistę w marynarce wojennej), w okresie okupacji
pracującego na poczcie w Gdyni. W piekarni Westphala w Jastarni utworzył
punkt kontaktowy o kryptonimie "Albatros", skąd otrzymywał dane o ruchu
statków i okrętów. W połowie września 1942 r. otrzymał od M. Gwiazdy
200 marek oraz polecenie odbycia podróży do Szczecina i Polic. Miał tam
zebrać informacje wywiadowcze o porcie szczecińskim i zakładach chemicznych
w Policach. W tym celu nawiązał szereg kontaktów z byłymi podoficerami
marynarki wojennej z Gdyni przebywającymi na robotach przymusowych w
Szczecinie. Brał też udział w przygotowaniach do akcji sabotażowych i
dywersyjnych. W marcu 1942 r. otrzymał od M. Gwiazdy projekt wykolejnic.
Zostały one przez niego wykonane i dostarczone M. Gwieździe, który
wyniósł je z terenu stoczni. Miały być one użyte do wykolejenia pociągu
wojskowego w rejonie Gdyni. Do przeprowadzenia tej akcji nie doszło,
bowiem rozpoczęły się w Gdyni aresztowania. Po aresztowaniu M. Gwiazdy
jego kontakt z Warszawą został zerwany. Na skutek dużej dekonspiracji
struktur AK w Gdyni gestapo zdołało ustlić jego nazwisko. Aresztowany
został 26 XI 1942 r. podczas przeprowadzonej w tym dniu w Gdyni akcji
zwijania przez gestapo struktur Szarych Szeregów i AK. Zatrzymany
został 26 XI 1942 r. o godzinie 9 rano w czasie pracy w DWK. Po
przewiezieniu do siedziby gdyńskiego gestapo na Kamiennej Górze
przeszedł wstępne przesłuchanie. Był wówczas

konfrontowany z M.Gwiazdą, Janem Kaszubą, Nikodemem Matuszkiewiczem i Lucjanem Cyłkowskim. Przesłuchanie jego prowadzili gestapowcy: komisarz Hans Leyer, Lothar Stenzel i Julius Hug oraz Sasse. Po wstępnych przesłuchaniach w Gdyni został przewieziony do Gdańska, gdzie w budynku placówki kierowniczej gestapo na ul. Neugarten 27 przeszedł dalsze śledztwo. Był wtedy konfrontowany z aresztowanymi wcześniej w Gdyni członkami Szarych Szeregów i AK: Zygmuntem Garbą, Janem Wittem, Janem Jarzębowskiem i Lucjanem Cyłkowskim, z którymi nie utrzymywał wcześniej żadnych kontaktów konspiracyjnych. Na skutek bohaterskiej śmierci B.Myśliwka gestapowcy nie dysponowali informacjami o jego działalności. Po zakończeniu śledztwa w dniu 2 II 1943 r. został osadzony w obozie koncentracyjnym Stutthof jako więzień policyjny nr 18244. W obozie pracował początkowo w karnej Waldkollone przy karczowaniu lasu a następnie w fabryce "Epp" i ~~filii DAW w rozbiorniku (Gewehrkommando)~~ od III 1943 r. do końca ~~pracy~~ ^{1943 r.} w ~~obozie~~ ^{Stutthofie w filii DAW} ~~rozbiorniku (Gewehrkommando)~~. Jako więzień zatrudniony był na leżącej poza obozem strzelnicy, gdzie wykonywał pracę ~~nastawiającą~~ ~~łuf~~ ~~karabinowych.~~ W związku z tym że miał dostęp do broni został wprowadzony do obozowej organizacji ruchu oporu. W IV 1945 r. wziął udział w ewakuacji morskiej obozu Stutthof. Razem z innymi więźniami znalazł się na jednej z barek. Po wielu perypetiach w dniu 5 V 1945 r. barka ta wpłynęła do niewielkiej przystani w Klintholm-havn na duńskiej wyspie Møn, nad którą przejmował wówczas kontrolę duński oddział ruchu oporu dowodzony przez Nielsa Rosenkrantza. Dzięki dzielnej postawie W. doszło do uwolnienia wszystkich więźniów znajdujących się na barce. Bezpośrednio po odzyskaniu wolności udzielił wywiadu Gardowi Munkowi, duńskiemu dziennikarzowi z miejscowej gazety. Przez jakiś czas po zakończeniu wojny leczył się w Danii. Po rekonwalescencji wrócił do Polski. Po przyjeździe do Gdyni był ^{i oficjalnie informacji wojskowej} zszukanowany przez funkcjonariuszy UB, którzy podejrzewali go o prowadzenie działalności szpiegowskiej. W związku z tym nie mógł wrócić

do pracy w marynarce wojennej. W okresie powojennym zatrudniony był w spółdzielni samochodowej "Jedność Techniczna" w Gdyni, przekształconej następnie w Przedsiębiorstwo Państwowe "Klimor". Od 1957 r. działał społecznie w ZBoWiD i brał udział w organizowaniu w 1962 r. Państwowego Muzeum Stutthof w Sztutowie. Zmarł w Gdyni 7 IV 1985 r. i 13 IV 1985 r. jego ciało spoczęło na cmentarzu w Gdyni-Witominie.

AMSt., Relacje, t.IV, s.293; t. XXIV, s.17-19,28-34,160-162,216-266
Wysocki F., Relacje z przeżyć osobistych; rel. Suwałski A.; AOKBZPN
w Gdańsku, protokół przesłuchania Wysockiego F.; Gąsiorowski A.,
Szare Szeregi w Gdyni, "Stutthof. Zeszyty Muzeum", nr 5, 1984, s.12
; ~~Gąsiorowski A.~~ tenże, Wywiad i dywersja w Okręgu Pomorskim ZWZ-AK, w
Armia Krajowa na Pomorzu, Toruń 1993, s.106; Grot E., Rejs śmierci.
Ewakuacja morska więźniów KL Stutthof 1945 r., Gdańsk 1993, s.90-91
93, 100,125,129,165; Gwiazda M., Z działalności ruchu oporu na Wyb-
rzeżu Gdańskim, "Dziennik Bałtycki", nr 218, 15/16 IX 1974, s.3;
Stępowski J., Ludzie z ostatniej barki, "Dziennik Bałtycki", 1946,
nr 114-115 (tu nieprawdziwa informacja o jego śmierci na barce zato-
pionej w pobliżu Lauterbach w maju 1945 r.).

Andrzej Gąsiorowski

II. Materiały uzupełniające relacje
- Wysocki Franciszek:

1. Gajsiornowski A., biogram „Wysocki Franciszek”,
[w:] Słowa biograficzne konspiracji pomorskiej
1939-1945, Toruń 1998, z. 4, s. 163-164,
ksierokop.

№. 2 s. 1-2

Wysocki Franciszek ps. „Władek” (1908-1985), członek zawiązków terenowych „Alfy” w Gdyni.

Urodzony 2 XII 1908 r. w Swarzędzu k. Poznania; syn Franciszka. Brak bliższych danych o jego dzieciństwie i młodości. Wiadomo, że w latach 1920-1927 był w Swarzędzu drużynowym harcerzy im. Tadeusza Kościuszki. Służbę wojskową odbył w marynarce wojennej. W październiku 1927 r. jako rekrut został skierowany do Kadry Floty w Świeciu n/Wisłą, a w lutym 1928 r. przeniesiony do Gdyni. Pozostał w marynarce wojennej jako podoficer zawodowy. W 1932 r. jako marynarz-mechanik, członek załogi okrętu transportowego ORP „Wilia” brał udział w akcji wzmocnienia załogi polskiej na Westerplatte w Gdańsku. W 1939 r. jako bosman-mat wszedł w skład załogi okrętu ORP „Smok” i w lipcu – sierpniu odbył rejs do portów Norwegii, Finlandii, Estonii i Łotwy. W dniu 2 IX 1939 r. na pokładzie „Smoka” dopłynął do portu wojennego na Helu i brał udział w jego obronie. Po zatopieniu „Smoka”, na początku października dostał się do niewoli, został przetransportowany do Wejherowa, następnie do Gdyni i Gdańska. Początkowo jako jeńiec pracował u gospodarzy, później był w forcie Gdańsku-Biskupiej Górze i fortach w Toruniu. W czerwcu 1940 r. został zwolniony z niewoli. Wrócił do Gdyni i od 1940 r. rozpoczął pracę w stoczni Deutsche Werke Kiel. Zatrudniony został w Wydziale „Ausbauwerft” zajmującym się rozbudową stoczni. Latem 1941 r. przez pracującego razem z nim w DWK phm. Macieja Gwiazdę, wówczas członka Szarych Szeregów i ZWZ w Gdyni, został na terenie Gdyni-Chyloni skontaktowany z hm. Bernardem Myśliwkiem ps. „Konrad”. Po zaprzysiężeniu w organizacji „Alfa”, skupiającej oficerów i podoficerów marynarki wojennej i specjalistów morskich, otrzymał ps. „Władek”. Przez Myśliwka, dcę grupy „Grom”, został wyznaczony na kmtda odcinka Wybrzeża pomiędzy Oksywiem a Puckiem. Miał za zadanie m.in. obserwować systematycznie ruch statków i okrętów na Zatoce Gdańskiej. Wprowadził do „Alfy” przedwojennego policjanta z Gdyni Leona Bieleckiego i Seweryna (przed wojną podoficera-radiotelegrafistę w marynarce wojennej), w okresie okupacji pracującego na poczcie w Gdyni. W piekarni Westphala w Jastarni utworzył punkt kontaktowy o krypt. „Albatros”, skąd otrzymywał dane o ruchu statków i okrętów. W poł. września 1942 r. otrzymał od M. Gwiazdy 200 marek i polecenie podróży do Szczecina i Polic. Miał tam zebrać informacje wywiadowcze o porcie szczecińskim i zakładach chemicznych w Policach. Brał też udział w przygotowaniach do akcji sabotażowych i dywersyjnych. W marcu 1942 r. otrzymał od M. Gwiazdy instrukcję organizowania dywersji i sabotażu oraz projekt wykolejnic, które wykonał i jemu dostarczył. Miały być one wykorzystane do wykolejenia pociągu wojskowego w rejonie Gdyni. Po aresztowaniu M. Gwiazdy kontakt Wysockiego z Warszawą został zerwany. Aresztowany został 26 XI 1942 r. podczas przeprowadzonej w Gdyni akcji związania przez gestapo struktur Szarych Szeregów i AK. Po przewiezieniu do siedziby gdyńskiego gestapo na Kamiennej Górze był konfrontowany z M. Gwiazdą, Janem Kaszubą, Nikodemem Matuszkiewiczem i Lucjanem Cylkowskim. Przewieziony następnie do siedziby gestapo w Gdańsku (ul. Neugarten 37) był konfrontowany z aresztowanymi wcześniej w Gdyni członkami Sz. Sz. i AK: Zygmuntem Garbe, Janem Wittem, Janem Jarzębowskiem, z którymi nie utrzymywał wcześniej żadnych kontaktów konspiracyjnych. Po zakończeniu śledztwa 2 II 1943 r. został osadzony w obozie konc. Stutthof jako więzień policyjny nr 18244. Pracował początkowo w karnej Waldkollonne przy karczowaniu lasu, a następnie w fabryce „Epp” i od III 1943 r. do końca 1943 r. w Stutthofie w filii DAW. Został wprowadzony do

SB & P 1939-1945, pod red. A. Gelmewskiej¹⁶³
i E. Jawackiej, Tomu 1932, 2.4.

2

Został wprowadzony do obozowej organizacji ruchu oporu. W kwietniu 1945 r. wziął udział w ewakuacji morskiej obozu Stutthof. W dniu 5 V 1945 r. jego barka wpłynęła do przystani w Klintholmhavn na duńskiej wyspie Møn. Przez jakiś czas leczył się w Danii. Po przyjeździe do Gdyni był szykanowany przez funkcjonariuszy UB i oficerów Informacji Wojskowej, którzy podejrzewali go o prowadzenie działalności szpiegowskiej. W związku z tym nie mógł wrócić do pracy w marynarce wojennej. Zatrudniony był w spółdzielni samochodowej „Jedność Techniczna” w Gdyni (przekształconej następnie w Przedsiębiorstwo Państwowe „Klimor”). Od 1957 r. działał społecznie w ZBOWiD i brał udział w organizowaniu w 1962 r. Państwowego Muzeum Stutthof w Sztutowie. Zmarł 7 VI 1985 r., pochowany na cmentarzu w Gdyni-Witominie.

AMSt., Relacje, t. IV, s. 293, t. XXIV, s. 17-19, 28-34, 160-162, 216-266, Wysocki F., Relacje z przeżyć osobistych; rel.: Suwalski A.; AOKBZpNP w Gdańsku, protokół przesłuchania Wysockiego F.; *AK na Pomorzu...*; Gąsiorowski A., *Szare Szeregi w Gdyni*, ZMSt. 1984, nr 5, s. 122; Grot E., *Rejs śmierci. Ewakuacja morska więźniów KL Stutthof 1945 r.*, Gdańsk 1993, s. 90-91, 93, 100, 125, 129, 165; Gwizda M., *Z działalności ruchu oporu na Wybrzeżu Gdańskim*, Dziennik Bałtycki, 1974, nr 218, 15/16 IX, s. 3; Stępowski J., *Ludzie z ostatniej barki*, Dziennik Bałtycki, 1946, nr 114-115 (tu nieprawdziwa informacja o jego śmierci na barce zatopionej w pobliżu Lauterbach w maju 1945 r.).

Andrzej Gąsiorowski

T: N: 997/1731 Pom.

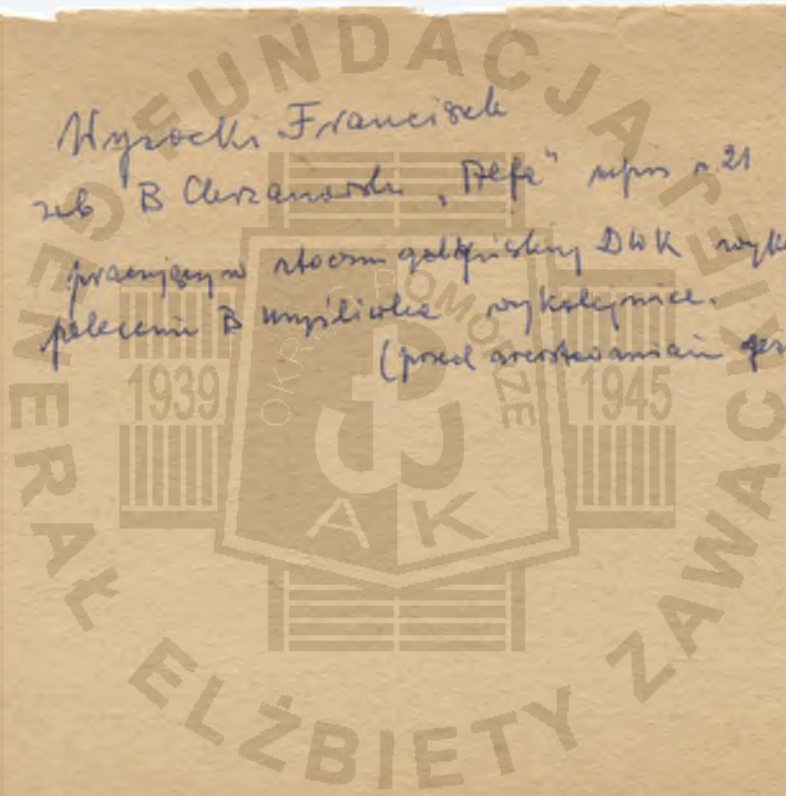
Golynia

Wysocki Franciszek
K. Marty informacyjne
lc. 12

1
Gdyż
PK

Magrochci Franciszek
zob. B. Czerwinski, "Plefa" nr 21

pracejony w swoim galdpistny DOK wykonat na
pelecciu B. myslidac wykolymice.
(przed orestawianiu gennu 1942 r.)

gdy miał

†† Franciszek Wysocki

Olsztyńska 7 m.6

81-312 Gdynia

Członek ZWZ, grupa specjalna
nie żyje

mf z Marka

GDYNIA
AK 3

WYSOCKI FRANCISZEK
ps. "WŁADEK"

Kierował grupą "Grom". Kmdt oddziału
rybny od Okryda do Pucka.
Wykonat, na polecenie Bernarda Mysiwka,
podczas pracy w stocznicy rybnicy —
przygot do wykolejania pociągów — kładł
ze stocznicy wyrost Marcy Bernarda ps. "Jerry".

ff 1/94

AK na Pomorzu, s. 106

Wysocli Franciszeli

Gdynia 4
ZWZ

członek Baonu Morskiego Szarych Szeregów
w Gdyni - jako podoficer Mar. Woj. był
dowódcą jednej z grup specjalnych tego
baonu

Z. Nawski, Pierwsza Morska Kompania...,
Pamiętnia, z. 1/1978, s. 16.

PA-94

gdynia 5
ZUZ-AM

Wysocki Franciszek

Podpisał Margaretki Złotnej. Jest na cele sa-
mochronej grupy, zgrupowanej z „Mg”, woz. Wy-
chodem Margaretki Złotnej KG AM.

A. Gajdonowski, Nowe Merysi..., Stuttgart.

Zeszyt Muzeum, nr 5 z 1984, s. 122.

MŁot - 35

Wysocin Franciszek

Wysocin i sturm wyhodźnice, które mie zo-
stęły jednak wykorzystane.

A. Gysiorowski, Stare Sercegi..., Skutk. Ze-
szytu Muzeum, nr 5 z 1984, s. 137.

ML 107-95

gdymia 6
Stare Sercegi
"Alfa 4"

Kysochi Franciszek

Adymie 7
5252
202

Byly podobny Flom, sket ne ude
jedni a 3 gup (kompani) vojsho-
nych 52 52, istniejucyh obok 3
komp. mroduciomych.

rob. T; Gwizde H., insp. Adymie,

11/2

HM/95

Wysocli Franciszek

Gdynia 18
Sz. Ser.

podoficer floty; dowódca jednej z
trzech grup specjalnych wchodzących,
obok 3 kompanii do 1 Morskiego
Batalionu Szar. Szar. w Gdyni.

zob: J: M-1090/1844, z. II Pawlowski
Marian, insp. Gdynia

184. II 101

FUNDACJA
Golynia ALFA-AK¹⁴
Pomorze 9

++
WYSOCKI Franciszek

ps. „Władek” 1908-1985. Członek
związków terenowych „ALFA”
Obrona Helu w 1939. Niewola, zwolniony
w 1940. Praca w Stoczni. Kmdt. oddziału
Wybrzeża pomiędzy Okcywiem i Puckiem
Sabotaż. Aresztowany w 1942. Więzienie
Statthofu - ruch oporu. Ewakuacja barką
na wyspę Man w Danii. Szykanowany przez
Relacja Andrzeja Gąsiorowskiego UB
Zob.

Słownik Biograficzny Konspiracji Pomorskiej
1939-1945. Fundacja „Archiwum Pomorskie AK”
str. 163, 164 część 4 Toruń 1998

DRut
2003

a^t Wysocki Franciszek Gdynia 10
S. W. - A. K.

b. podofic. floty; stanęł
na sele^{jedni} grupy wojskowej.

sob. Gwiżdża Maciej, T. K. 1580 / 2512 Pen
S. II - Gdynia

A. K. W. M.

Wysocki Franciszek
ps. "Władek"

Gdyńiam
"Alfa"

zob. Chramowski D., Gasiorowski A.,
Wydział Marynarki Wojennej
"Alfa" Komendy Główniej
Armii Krajowej Toruni 2001,
s. 91-92, 94-95.

MA, VIII/14

Wypochi Franciszek

golynica¹²
"Alfa"

zob. Chramowski B., Gasiorowski A.,
Steyer H., Polska Podziemna
na Pomorzu..., Golynicki 2005,
s. 584.

MP. VIII/14

Wysocki Franciszka

